

POSTANOWIENIE

Dnia 15 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mariusz Łodko (przewodniczący)

SSN Marcin Łochowski

SSN Tomasz Szanciło (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi J.P. o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego
wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 31 stycznia 2018 r., sygn. akt XXIII
Ga 1958/17

z powództwa K. sp. z o.o. w W.

przeciwko J.P.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 15 czerwca 2021 r.,

zażalenia pozwanego na postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 13 stycznia 2020 r., sygn. akt XXIII Ga 1958/17 (XXIII WSC "no" 21/19),

1. oddala zażalenie;

**2. przyznaje adw. J.L. od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego
w Warszawie kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych), w tym
należny podatek VAT, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy
prawnej udzielonej skarżącemu z urzędu w postępowaniu
zażaleniowym.**

UZASADNIENIE

W dniu 17 kwietnia 2019 r. J.P. złożył osobiście skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, która została odrzucona przez Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 13 stycznia 2020 r., z uwagi na fakt, że skarżący nie był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika.

W dniu 17 lutego 2020 r. skarżący złożył zażalenie na powyższe postanowienie, zarzucając naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na treść wydanego postanowienia, tj. art. 424⁶ § 6 w zw. z art. 87¹ § 1 k.p.c. przez ich niewłaściwe zastosowanie, gdyż pismo z dnia 17 kwietnia 2019 r. nie stanowiło skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 31 stycznia 2018 r., sygn. akt XXIII Ga 1958/17, a dopiero w piśmie z dnia 29 września 2019 r. skarżący zawnioskował o ustanowienie pełnomocnika z urzędu celem wydania opinii, czy są podstawy do wniesienia takiej skargi i ewentualnie jej sporządzenia, wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych w całości, a nadto skarżący nie został wezwany do usunięcia braków skargi w określonym terminie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie podlegało oddaleniu.

W przypadku, gdy skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia odrzuci sąd pierwszej instancji, na jego postanowienie przysługuje zażalenie do Sądu Najwyższego (art. 394¹ § 1 k.p.c.).

Zgodnie z art. 87¹ § 1 k.p.c. w postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje zastępstwo stron przez adwokatów lub radców prawnych. Wyjątki od tej zasady zostały przewidziane w § 2 i 3 tego artykułu.

Uchybienie dotyczące zdolności postulacyjnej wynikającej z art. 87¹ § 1 k.p.c. nie podlega konwalidacji, a gdy dotyczy skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, skarga ta, stosownie do treści art. 424⁶ § 3 k.p.c., podlega odrzuceniu.

Nie sposób uznać, że skarżący w rzeczywistości w dniu 17 kwietnia 2019 r. nie złożył skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Niewątpliwie, wbrew twierdzeniom skarżącego, świadczy o tym sformułowanie: „jednocześnie składam skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (...) z dnia 31 stycznia 2018 r. o sygn. akt XXIII Ga 1958/17, albowiem sąd nadając tym orzeczeniom prawomocność naruszył w rażący sposób przepisy prawa i Konstytucji RP”. Jest to jednoznaczne oświadczenie co do treści wnoszonego pisma i Sąd Okręgowy nie mógł go inaczej potraktować niż skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego (skonkretyzowanego) orzeczenia.

Odnosnie do wezwania skarżącego do uzupełnienia braków formalnych skargi, zauważenia wymaga, że następce podpisanie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem przez pełnomocnika ustanowionego na dalszym etapie postępowania jest pozbawione podstaw prawnych i nie wywoła pożądaných przez skarżącego skutku.

Powyższe wynika z faktu, że uzupełnienie lub „poparcie” przez profesjonalnego pełnomocnika skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia lub skargi kasacyjnej, wniesionych przez stronę osobiście, nie spełnia wymagań zachowania przymusu, o których mowa w art. 87¹ § 1 k.p.c. Celem przymusu adwokacko-radcowskiego jest zapewnienie, aby środki zaskarżenia kierowane do Sądu Najwyższego odpowiadały ustawowym wymaganiom i prezentowały poziom merytoryczny, jakiego można oczekiwać od osoby uprawnionej do świadczenia profesjonalnej pomocy prawnej. Cel ten nie może zostać zrealizowany, jeżeli adwokat lub radca prawny jedynie „popiera” środek zaskarżenia wniesiony bezpośrednio przez stronę lub też jedynie sygnuje własnym podpisem środek zaskarżenia sporządzony przez stronę osobiście (zob. np. postanowienia SN: z dnia 11 marca 2008 r., II CZ 2/08; z dnia 31 stycznia 2014 r., II CZ 84/13; z dnia 21 października 2015 r., III CZ 48/15). Wskazane uchybienie ma charakter nieusuwalny, a więc nie stanowi brak formalnego w rozumieniu art. 424⁵ § 1 k.p.c., który mógłby być uzupełniony przez skarżącego stosownie do treści art. 424⁶ § 2 k.p.c.

Odnosząc się do z kolei do twierdzenia, że przymus adwokacko-radcowski ogranicza konstytucyjne prawo do sądu należy wskazać, że Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie podkreślał, że jednym z fundamentalnych założeń demokratycznego państwa prawnego jest zasada dostępu obywateli do sądu w celu umożliwienia im obrony ich interesów przed niezawisłym organem kierującym się wyłącznie obowiązującym w państwie prawem (zob. wyrok TK z dnia 8 kwietnia 1997 r., K 14/96, OTK 1997, nr 2, poz. 16). Trybunał akcentuje jednocześnie, że w państwie prawnym prawo do sądu nie może być rozumiane jedynie formalnie, jako dostępność drogi sądowej w ogóle, lecz i materialnie, jako możliwość prawnie skutecznej ochrony praw na drodze sądowej (zob. uchwałę TK z dnia 25 stycznia 1995 r., W 14/94, OTK 1995, nr 1, poz. 19). Uwzględniając materialny aspekt prawa do sądu, nieuzasadnione jest jednak traktowanie przymusu adwokacko-radcowskiego w kategoriach ograniczenia gwarancji konstytucyjnych prawa do sądu. Jak wskazano, celem wprowadzenia takiego przymusu w postępowaniu przed Sądem Najwyższym ustawą z dnia 2 lipca 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. nr 172, poz. 1804) było zapewnienie aktywności i profesjonalizmu działania stron w postępowaniu cywilnym, co wynika również z analizy uzasadnienie projektu tej ustawy (druk sejmowy nr 965 z dnia 4 października 2002 r.). Przymus adwokacko-radcowskiego w postępowaniu przed Sądem Najwyższym, a co się z tym wiąże ograniczenie zdolności postulacyjnej strony, służy zapewnieniu skutecznej ochrony prawa do sądu (zob. też postanowienie SN z dnia 7 czerwca 2016 r., I UZ 6/16).

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 394¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., orzekł jak w punkcie 1 sentencji.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącemu z urzędu w postępowaniu kasacyjnym orzeczono na podstawie § 8 pkt 2 w zw. z § 16 ust. 4 pkt 2 i § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (t.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 18 ze zm.), z uwzględnieniem wyroku Trybunału Konstytucyjnego

z dnia 23 kwietnia 2020 r. (SK 66/19, Dz.U. z 2020 r., poz. 769), a więc przy uwzględnieniu § 2 pkt 2 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm.).

as]

ke